

Høring – Kunnskapssektoren sett utenfra

Høgskolen i Sørøst-Norge viser til brev av 11.01.16 hvor det bes om høringsuttalelse til Gjedrem-utvalgets rapport *Kunnskapssektoren sett utenfra*. HSN har følgende merknader til utvalgets forslag.

Ekspertgruppens mandat var blant annet å vurdere arbeidsdelingen mellom departementet og underliggende virksomheter for å avklare hvilke arbeidsoppgaver som bør utføres av Kunnskapsdepartementet, samt vurdere organiseringen av sentraladministrative oppgaver som bør løses utenfor departementet og eventuelt av felles enheter. Høgskolen i Sørøst-Norge har stor forståelse for behovet for en slik gjennomgang med sikte på en mer hensiktssvarende organisering, arbeidsdeling og samordning. I vår uttalelse konsentrerer vi oss om organiseringen og styringen av det statlige virkemiddelapparatet knyttet til høyere utdanning og forskning.

I mandatet heter det at ekspertgruppens sluttprodukt skal være en kortfattet rapport. Vi registrerer at det har resultert i kortfattede beskrivelser og analyser av universitets- og høgskolesektoren og departementets underliggende enheter, som i flere tilfeller framstår som summariske, unyanserte, upresise og mangelfulle. Vi regner med at dette vil bli konkretisert og korrigert gjennom enhetenes egne uttalelser.

Utvalget tilrår at forvaltningsoppgaver fra Universitets- og høgskoleavdelingen i KD og oppgaver som i dag utføres av aksjeselskap, UHR, 1-4-4 organ, SiU og NOKUT, bør samordnes til ett sentralt forvaltningsorgan for universitets- og høgskolesektoren. Som utgangspunkt for en reorganisering i universitets- og høgskolesektoren, mener HSN at det må foretas en mer nyansert gjennomgang av oppgavene som i dag utføres av departementet og ytre etat. I den sammenheng bør også bærende verdier i sektoren som institusjonell autonomi og akademisk frihet og en analyse av kunnskapsutviklingens egenart og betingelser, være sentrale premisser for organiseringen og styringen av det statlige virkemiddelapparatet, og dermed for vurdering og forslag til organisering. I denne sammenheng må det skilles mellom forvaltningsoppgaver, tilsyn, koordinerende oppgaver og statlig finansiert tjenesteproduksjon.

HSN mener at det kan være et godt grep å legge en rekke rene forvaltningsoppgaver og myndighetsutøvelse til ett sentralt ordinært forvaltningsorgan (f.eks. FSAT, forvaltningsoppgaver utført av KD, deler av NOKUTs virksomhet, forvaltningsoppgaver lagt til UHR). Tilsyn i UH-sektoren bør holdes atskilt fra alminnelige forvaltningsoppgaver, slik utvalget foreslår. Det er imidlertid avgjørende at et slikt forvaltningsorgan ikke får ansvaret for strategisk etatsstyring av universiteter og høgskoler. Dette ansvaret bør ligge i departementet. Det er viktig at UH-institusjonene har direkte kontakt med politisk ledelse og departementet som eier av institusjonene. HSN støtter ikke utvalgets vurdering av at delegering av etatsstyringen ikke vil være til hinder for god og løpende kontakt mellom universitetene og høgskolene og departementet. Som følge av

Postadresse:

Høgskolen i Sørøst-Norge
Postboks 235
3603 Kongsberg

Besøksadresse:

Høgskolen i Sørøst-Norge
Kjølnes ring 56
3918 Porsgrunn

Saksbehandler:

Ellen Rye
Tlf:
Ellen.Rye@hbn.no

www.usn.no

Tlf: 31 00 80 00
postmottak@usn.no
Org. nr: 911 770 709

struktureformen er antallet universiteter og høyskoler vesentlig redusert, noe som tilsier at departementet bør ha kapasitet til å ha direkte dialog med institusjonene.

Koordinerende oppgaver og statlig finansiert tjenesteproduksjon (f.eks. NSD, UNINETT, CRISTin) som krever nærhet og dialog med brukerne, bør organiseres som ett eller flere selskap, det kan være statsaksjeselskap (jf. Stortingsmelding nr. 19 (2008 – 2009)), eller selskap som eies av institusjonene i UH-sektoren i fellesskap.

Utvalget foreslår at Utdanningsdirektoratet bør få en sterkere og mer formalisert faglig rolle i utformingen av lærerutdanningene. HSN mener dette vil være i strid med regjeringens ambisjon om å styrke lærerutdanningene (inkludert barnehagelærerutdanningen) som høyere utdanning. Det må være UH-loven og forskrifter om rammeplaner som gir bestemmelser om innhold og organisering av lærerutdanningene. Departementet har gjennom de siste reformene i lærerutdanningene fastsatt overordnede forskrifter om rammeplaner som gir føringer for struktur og organisering, mens institusjonene selv har fått ansvar for nasjonale retningslinjer for fag. HSN mener en utvikling i retning av redusert nasjonal detaljstyring av det faglige innholdet i lærerutdanningene er avgjørende for å sikre oppdatert og forskningsbasert høyere utdanning. Vi støtter dermed ikke utvalgets forslag om at utdanningene skal underlegges direktoratet som har ansvar for grunnopplæringen.

Når det gjelder forvaltningsoppgaver og myndighetsutøvelse som i dag ligger i KD, bør det vurderes om flere av disse oppgavene representerer uheldig byråkratisering og nasjonal overstyring som går på bekostning av initiativ, engasjement, hensiktssvarende løsninger og kvaliteten i kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling i sektoren. En bør derfor vurdere om ansvaret for flere oppgaver bør legges til den enkelte institusjon basert på prinsippet om tillit til autonome institusjoner. Nasjonale rammeplaner, regulative forordninger og detaljerte rutiner for oppfølging av politiske beslutninger på institusjonsnivå kan tjene som eksempler i denne sammenheng.

I mandatet til ekspertgruppen heter det at gruppens anbefalinger skal legges til rette for

- God og konsistent måloppnåelse
- Utdanning og forskning av høy kvalitet
- Sektorens og samfunnets behov nå og i framtiden
- Effektiv ressursbruk
- Styring, ledelse og ansvarliggjøring
- Et klarere skille mellom policyutvikling, forvaltning, tjenesteproduksjon og tilsyn.

Dette er et godt utgangspunkt for å se nærmere på sentraladministrative oppgaver som bør løses utenfor departementet. I sin rapport har ekspertgruppen imidlertid ensidig sett på styring fra Kunnskapsdepartementets side. Den har i liten grad analysert hvordan oppgavene bør organiseres med utgangspunkt i hvorfor enhetene er organisert som de er, sektorens særegenhet og institusjonenes egne behov for å framstå som vitale og nyskapende fagmiljøer. HSN er enig i at noen oppgaver og enheter med fordel kan samordnes, men et stort direktorat, slik ekspertgruppen foreslår, vil få en politisk egentyngde som kan få uforutsette konsekvenser for sektoren. Utvalgets mandat fordrer derfor en mer nyansert og differensiert tilnærming til spørsmålet om hvordan en skal organisere ytre etat i kunnskapssektoren enn det rapporten bringer til torgs.

Vennlig hilsen

Petter Aasen
Rektor

Ellen Rye
Seniorrådgiver
Rektors stab

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.